

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 97

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְהִיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ..."

יהודי שומר תורה ומצוות שאינו מוכיח את המחלל שבת נחשב כמי שחילל שבת בעצמו. מתוך הרצאותיו של הרב אמנון יצחק

על מחלל שבת לא מתאבלין, אלא אחיו וקרוביו לובשים בגדי לבן ועושים משתה שבעה ימים ואומרים עליו: **"וּבְאִבְדֵי רְשָׁעִים רָנָה"** (משלי יא ז). רוצח נקבר בקבר ישראל ומחלל שבת בפרהסיא לא נקבר בקבר ישראל. אבל לאנשים בזמננו יש רגש כביכול ו"דעתם" היא כמובן מעל לתורה. לכן אצלם רוצח זה אכזרי וזה מעוות, לכן את זה א"א לסבול... אבל מחלל שבת בפרהסיא...

מחלל שבת - זה ענין שנוגע לכלל ישראל והוא כופר בעיקר, בהקב"ה. רוצח הוא לאו דוקא כופר, אפשר שזחה דעתו והוא עשה מעשה אכזרי ומרושע שלא יעשה, או אפי' עשה בדעה צלולה ויש לו איזה "הצדקה" לטענתו, אבל הוא לא כופר בהקב"ה. מחלל שבת בפרהסיא כופר ומורד בהקב"ה ובנאמר: **"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֹאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְהִיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שְׁפֹתוֹן לַד' כָּל הַעֲשֵׂה בּוֹ מְלֹאכָה יוֹמָת"** (שמות לה ב) **"כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ד' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֵשׁ"** (שמות לא ז). מי שאינו שוכת בשבת אינו מעיד שהקב"ה ברא את עולמו בששה ימים ובשביעי שבת. הוא כופר בזה, לכן בשבילו שבת, זה כמו יום חול רגיל.

צריך לדעת את הדין וההלכה, שבהרבה בתי כנסת קיימת בעיה ובעיקר בימי החול וכן במקומות עבודה שונים, אם אין עשרה יהודים ששומרים שבת, אי אפשר להגיד קדיש וקדושה ואין מנין. אפי' אם יהיו מאה, אלף, יהודים ואין ביניהם עשרה ששומרים שבת, אין שכינה, אין מנין, אסור להגיד קדיש וקדושה ולקרוא בספר תורה. כדי שהקב"ה יוריד שכינה צריך שיהיו עשרה שומרי שבת, שמעידים שה'

"אשריך" "אשריך". אין הכונה כאן למי שרוצה לקרבו לתורה או למצוות אלא לסתם חנף המחניף לרשע. אם צריך להזמין אותו שליח צבור, מבחינתך, אין שום בעיה. בהרבה בתי כנסת מחללי שבת נקראים לשמש שליחי צבור ועולים לברך ולקרוא בספר תורה ואף מהדרים ומעלים אותם להפטרה. בפרט אם הוא מסלסל, למה לא? יש כאלה

לדאבון לב הרגש שלנו לשבת נמוג. אנחנו יכולים לראות חלול שבת בשוויון נפש, יכולים לראות אדם שמחלל את השבת בפרהסיא ולחייך אליו ואם זה שכן שאנחנו מכירים, אז גם אומרים לו שבת שלום ולהתראות, בלבביות. יהודים יקרים! אתן דוגמא: לו היה מתברר לכם שכיום ששי האחרון השכן שיושב לידכם בבית הכנסת, רצח את אשתו ואת שתי בנותיו ושאלו אותו "מדוע עשית זאת?" והוא עונה: "כי זה מה שהן היו ראויות לקבל!" האם תמשיכו לשבת לידו? תברכו אותו ב"שבת שלום"? תכבדו אותו להיות שליח צבור? מחר בבקר תעלו אותו לתורה שיקום ויברך ששי? תעלו אותו להפטרה כיון שיש לו קול ערב והוא יודע לסלסל? היעלה על הדעת?

ואחרי כמה ימים הוא פונה אליכם ואומר: "שלום ידידי אתה יודע שאני אלמן לצערי, אולי תשיא את בתך ליי?" האם תהיו מוכנים לתת לו את הבת שלכם? הלא הוא מסכן, אלמן, הא? איך היינו מתייחסים לרוצח השפל הזה? כשאת נפש ובוז, לא!! ודאי, אין ספק! אבל לידיעתכם; התורה אומרת שהרוצח הזה הוא פחות גרוע ממחלל שבת בפרהסיא...!!

שקונים לו אפילו 'כל נדרי'. ולחתן אותו עם הבת? אין שום בעיה? הלא הוא אדם טוב, נורמלי מן הישוב, רק מחלל שבת, 'קרבנו ואל תרחיקהו' (תנחומא יתרו ו) יאמרו לך - ובפרט אם יש לו מעות והוא עורך דין...

אבל התורה אומרת שהוא חייב סקילה. אנחנו לא יודעים בכלל, מה זה מחלל שבת. ההלכה אומרת שרוצח מצטרף למנין. אם יש תשעה וחסר אחד אפשר לקרוא לרוצח להשלים מנין. אבל מחלל שבת בפרהסיא לא מצטרף למנין. על רוצח מתאבלין אבל

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה.

לימוד גמרא לנשים

הנ"ל והוסיף עוד רבות.)

אשתו של הפרישה

בהקדמת בן המהרש"ל ל'פרישה ודרישה' שעל 'הטור' (נדפס בתחילת חלק 'יורה דעה'), מביא שני חדושי דינים מאמו - אשתו של בעל הפרישה והסמ"ע ו'המגן אברהם' (בסימן רס"ג סק"ב) חולק על דעתה וכותב על זה **'אין חכמה לנשים אלא בפלך'**, אך בעל 'הנודע ביהודה' בהגהותיו על 'השלחן ערוך' הנודעים בשם 'דגול מרכבה', מאריך לקיים דעתה ומסיים וכן נראה לי להורות כאשר הגאון דרישה "והיא אשה חכמה נשאה לבה בחכמה".

הלכה למעשה בזמנינו

כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק א הלכה יג): **'אשה שלמדה תורה יש לה שכר אבל אינו כשכר האיש מפני שלא נצטווים' ומוסיף הרמב"ם: ואף על פי שיש לה שכר, ציוו חכמים שלא ילמד אדם את בתו תורה, מפני שרוב הנשים אין דעתם מכוונת להתלמד, אלא הן מוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן. עוד כתב הרמב"ם: אמרו חכמים כל המלמד את בתו תורה כאילו מלמדה תפלות. במה דברים אמורים, בתורה שבעל פה, אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחילה ואם למדה אינו כמלמדה תפלות.**

וכן נפסק בטור ושו"ע (יורה דעה סימן רמ"ו סעיף ו') ואין על זה חולק. ו'בשוריי ברכה' שם הביא מדברי הירושלמי והמדרש שאמרו **'ישרפו דברי תורה ואל ימסרו לנשים'**. ואם הרמב"ם כתב על זמנו שרוב הנשים מוציאות דברי תורה לדברי הבאי בגלל עניות דעתן, כל שכן בזמנינו שחלילה לנו מללמד תורה שבעל פה לנשים ואף שמצאנו לנשים יחידות שלמדו תורה, הרי שידעו חכמי הדור בהם שהם חסידות באופן מיוחד וחלילה ללמוד מהם על הנשים בזמנינו. ■

חותנתו. ו'בלקט יושר' לתלמידו של בעל 'תרומת הרשן' (ח"ב לב) מובא שהאשה רעדל כלתו של 'התרומת הרשן' שקדה על התורה כאחד הגברים. ובשו"ת מהרש"ל (סימן כט) כתוב: זאת ועוד אחרת, אותה הרבנית מרת מרים הנ"ל נשמתה עדין, תפסה ישיבה כמה ימים ושנים וישבה באהל ופרוס וילון לפניו ואמרה הלכה לפני בחורים מופלגים, כך קבלתי מאבותי בכתב ובעל פה.

חדוש שנדפס מאחותו של האדר"ת

ובספר 'מקור ברוך' (פרק מו) כתב שאחותו של הגאון האדר"ת היתה נושאת ונותנת בדבר הלכה ומחזה דעה בחקירה ובסברא. ומביא שם, כי פעם אחת נדפס בקובץ תורני 'יגדיל תורה' חקירה, אם חל אחד מימי התענית בה"ב (שמתענים אחר חג הפסח וחג הסוכות) בפסח שני, אם מותר להתענות בו יען כי מבואר בגמרא (חולין קכט:): ממגילת תענית, שאין לקבוע תענית בפסח שני וחקרו אם קבלת תענית בה"ב דוחה מעלת היום.

ואחותו של האדר"ת שמעה מדבר חקירה זו ותאמר: "פליאה דעת ממני על עיקר החקירה, הן בודאי לא חמיר פסח שני מפסח ראשון לענין איסור תענית בו מפני הקרבת הפסח ובכל זאת ידוע כי בערב פסח הוא 'תענית בכורים', אלא ודאי איסור התענית בו מוסב על זמן אכילת הפסח בלילה השייך לט"ו בו והכי נמי בפסח שני הוי האיסור מלהתענות בו מוסב על לילה השייך לט"ו באייר, זמן אכילת הפסח לטמאים ולמי שהיה בדרך רחוקה, אבל לא על יום י"ד". ונדפסו הדברים משמה באחת החוברות 'יגדיל תורה' הנזכר. הרי שהיו נשים גדולות שלמדו תורה ולא הוזכרו לגנאי, (ועי' בספר 'שדה צופים' להגאון ר' שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א שהביא את כל

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

פסחים דף סב:

שאלה: **באחד השעורים שאני מוסר למתקרבים לדת, הציעו הצעה שאלמד גמרא לנשים שמתקרבות לדת, רצוני לברר: האם מותר הדבר, כי שמעתי שהיו בדורות שלפנינו נשים שלמדו גמרא?**

תשובה: בדף סב: מסופר שרבי שמלאי בקש ללמוד את כל הברייתות שנכתבו על ספר דברי הימים ושם **'ספר יוחסין'** בשלשה חדשים, אמר לו רבי יוחנן ומה ברוריה אשתו של רבי מאיר, שהיתה בתו של רבי חנינא בן תרדיון, שלמדה שלש מאות סוגיות ביום אחד, משלש מאות רבנים ואף על פי שהיתה חכמה כל כך, לא היתה יכולה לשנות את ספר יוחסין בשלש שנים ואתה רוצה לשנותה בשלשה חדשים. הרי שברוריה אשתו של רבי מאיר בתו של רבי חנינא בן תרדיון, למדה הרבה תורה והיתה גדולה מאד בחכמת התורה.

וכן מובא בתוספתא של מסכת כלים (בבא מציעא פ"א) **'ברוריה אומרת: (על נגר שנועלים בו את הדלת) "שומטה מן הפתח זה ותולה בחבירו בשבת" כשנאמרו דברים לפני רבי יהושע אמר: "יפה אמרה ברוריה"'**.

נשים שהיו גדולות בתורה:

ב'אור זרוע' (ח"ב נ"ט) מביא ר' שמואל מפליזה דינים מחותנו רבי אברהם בשם

מחשבה

תוספת שבת

שלש כיתות בשומרי השבת. ע"פ רבי כמיס בניציון חורי זצ"ל

השכיבנו). השנית: הם הפוסקים ממלאכתם כמה זמן קודם שבת כדי להכין מאכלים ומטעמים לשבת השלישית:

הם המשכילים והמבינים גודל קדושת השבת ולכן מכינים עצמם ומצפים מתי תבוא השבת, כמו הרוצה לנסוע ברכבת שהוא מקדים לבוא כי הוא חושש שמא יאחר וכנגד שלש כיתות אלה אנו מתפללים: **'ישמחו במלכותך שומרי שבת'** (מוסף של שבת) שהם הכת המעולה שממתנת לשבת, **'וקוראי ענג'**. הם הכת הפוסקים ממלאכתם קודם שבת כדי להכין מאכלים וענג שבת. **'עם מקדשי שביעי'**. אלו שאינם שובתים רק ביום שבת ממש. כולם אפילו שתי כיתות אחרונות **'ישבעו ויתענגו מטובך'**, כי **'הקב"ה אינו מקפח שכר כל בריה'** וכדאיתא בפסחים (ק"ח): וזהו שנאמר: **'ושמרו' (שמות לא טז)** וגו' שצריכים להיות ממתנינים לשבת. **'לעשות את השבת'**.. שלא תהיה הכונה בתוספת שבת לצורך טובת הגוף כגון להכנת המאכלים, אלא תהא זאת למען קיום מצות השבת. ■

יאמרו שאין זה אלא שוטה שבועלם. וזהו שאמר הנביא: **'ברגע קטן עזבתה' (ישעיה נד ז)**. ועליהם מקונן הנביא: **'הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע שמים השך לאור ואור להשך' (ישעיה ה כ)**. ר"ל שימי החול מצד הקליפה הנקראת **'רע'** אומרים שהוא טוב לפרנסה ולהרויח בו **'ולטוב'** שהוא יום שבת קדש שכולו טוב מצד הקדושה אומרים שהוא **'רע'**. וע"כ **'שמים**

השך לאור'. בערב שבת אף שכבר לילה יעסקו במלאכה ואומרים שהוא יום **'ואור'** ובצאת השבת כשעדין יום קודם צאת הכוכבים, צועקים שהוא **'לילה'** ועל זה מתפללים: **'הקסר שטן מלפנינו ומאחרינו'** (תפלת ערבית ברכת

נאמר: **'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם'** (שמות לא טז) מקשים המפרשים איך מתחילה אמר: **'ושמרו'**, והיינו שב ואל תעשה. ואילו תוך כדי דבור אמר **'לעשות'**, בקום עשה? ומה שייך לשון עשה בשבת מאחר שרק שובת ואינו עושה מלאכה? נראה לתרץ שיש שלש כיתות בשומרי שבת:

האחת: האנשים שאינם מבינים גודל קדושת השבת רק יודעים שהוא יום אסור במלאכה ועל כן

השבת קשה עליהם מצד בטול מלאכתם. לכן אינם עושים תוספת שבת והוא עוון פלילי. משל למלך שהתארח אצל אדם אחד והוא הוציא עבור המלך הוצאות רבות. ואחר שהיה קרוב המלך לצאת ממנו, גירש אותו האיש מביטו. הרי הכל

עלי הגיון

'ואשרי כל חוכה לתשלומי כפל'

מותר לעבוד את ד' על מנת לקבל פרס כדי שד' יוכל להוציא לפועל את רצונו להיטיב לבריותיו. מתוך 'אש דת'

לבורא ולקיים את מצוותיו כדי שד' יוכל להיטיב - ניחא ובלבד שהאדם לא חושב על עצמו ורוצה שד' יטיב לו. וזהו שאומרת המשנה באבות: מותר לעבוד את ד' על מנת שהוא יטיב, אך לא בגלל שרוצה את ההטבה דוקא לעצמו.

משה רבנו באומר (שמות לב לב): **'מחני נא מספרך אשר כתבת'**, הוכיח שרוצה שד' יטיב ולא דוקא אתו. נמצא שעבודת ד' זו, ראויה ורצויה לפני ד'. מותר לעבוד את ד' על מנת לקבל פרס, כלומר, כדי שד' יוכל להוציא לפועל את רצונו להיטיב לבריותיו. ולפי זה אפשר לפרש את מאמר הפייטן **'ואשרי כל חוכה לתשלומי כפל'**, שהוא מחכה **'לתשלומי כפל'**, כי זהו רצון ד' - להיטיב עם בריותיו! ■

רבינו ליכנס לארץ ישראל וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך?" אלא כך אמר משה: **'הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי'**. אמר לו הקב"ה: **'כלום אתה מבקש, אלא לקבל שכר, מעלה אני עליך כאילו עשיתם'**. ושאל המהרש"א: היאך קאמר שהיה מבקש לקיים המצוות כדי לקבל שכר עליהן, הא אמרינן: **'אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס'**!?

אך לגופו של ענין יש לשאול מדוע בעצם לא לעבוד את ד' על מנת לקבל פרס? כשם שד' רוצה להיטיב לי, אף אני רוצה שד' יטיב לי! אך אם האדם רוצה לעשות נחת רוח

בזמירות ליום השבת: **'ברוך א-ל עליון אשר נתן מנוחה'** כתוב: **'ואשרי כל חוכה לתשלומי כפל מאת כל סוכה שוכן בערפלי'**, כלומר שאנו מחכים לתשלום שכר מד' וזה בנגוד לדברי חז"ל (אבות פרק א משנה ג): **'אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס'**.

סדור 'מקור התפילות' מביא לפרש ע"פ מה שאמרו חז"ל (יומא פ"ו): גדולה תשובה מאהבה, שזדונות נעשים לו לזכויות. נמצא שמי שעבר עבירה ועשה עליה תשובה הריהו מקבל שכר גם על העבירה, נמצא שהוא מקבל **'תשלומי כפל'**.

ואפשר להוסיף ולפרש לפי ה'רוח חיים': המבאר את דברי חז"ל (סוטה יד): **'דרש רבי שמלאי: מפני מה נתאוה משה**

פרשת ויקהל-פקודי

"שַׁבְּתוֹן לַד' כָּל הָעֲשֵׂה בּוֹ מְלָאכָה יוֹמַת: לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם.."

מדוע הוצמד דוקא איסור הבערת אש לאיסור עשיית מלאכה בשבת?

סאלי' זצ"ל כאשר פרצה דליקה בשבת והתקרבה לביתו, רצו להזעיק גורמי סיוע. ה'בבא סאלי' מנע בעדם באומרו שהדליקה תיעצר על סף ביתו, כיון שהדליקה מצויה במקום שיש חלול שבת ואצלו אין חלול שבת. וכך היה.

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַד'.." (שמות לה ב)

אומר ה'שער בת רבים': כל השבוע טרוד אדם במלאכתו ולא מתפנה ללמוד תורה. אבל בשבת - **"שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַד' "** ועל זה אמר דוד המלך (תהילים נ טז - יז): **"וְלַרְשָׁע אָמַר אֱלֹקִים מַה לָּךְ לִסְפֹּר חֲקֵי וּתְשֹׂא בְרִיתִי עָלַי פִּיךָ: וְאַתָּה שֹׁנֵאת מוֹסֵר וּתְשַׁלֵּךְ דְּבָרֵי אֲחֵרֶיךָ."** אומר ד' לרשע: אתה מספר לכולם שאלו החוקים של ד', אך אתה נושא את בריתי, את השבת, **"עָלַי פִּיךָ"**, רק הפה שלך פועל בשבת, דהיינו עוסק באכילה ובשתיה... אבל אתה שונא מוסר ולא מקדיש את השבת ללמודי תורה!

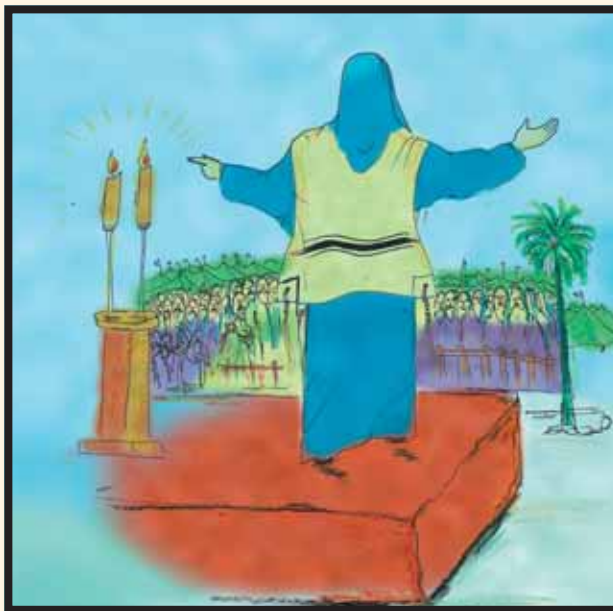

"לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם.." (שמות לה ג)

למה הזכירה התורה את המלאכה הזאת יותר מכל המלאכות האחרות בשבת?

מסביר ה'שער בת רבים': השבת היא **"זְכוֹר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית"** (מוסף לשבת)

איסור מלאכה בשבת - **"כָּל הָעֲשֵׂה בּוֹ מְלָאכָה יוֹמַת"**, ציוותה על איסור הבערת אש: **"לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם"**? מה מיוחד באיסור זה שדוקא אותו הסמיכה התורה לאיסור הכללי של מלאכת שבת?

אומר ה'בן לאושרי': הגמרא אומרת (שבת קיט:): **"א"ר יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב: "אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת".** וזהו שאומר הכתוב: **"וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן.. לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם"** אם תהיה **"שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן"** - לא תהיה אש.

הגמרא (שבת קכא:): מספרת על דליקה שפרצה בחצרו של יוסף בן סימאי, שהיה מקורב למלכות והגיעו חיילים רבים לסייע בכיבוי האש ושלחם כלעומת שבאו **"מפני כבוד השבת ונעשה לו נס וירדו גשמים וכיבו' את הדליקה."**

ידוע המעשה שהיה אצל ה'באבא

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת.. עַדַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ד' לַעֲשׂוֹת אֹתָם" (שמות לה א)

ה'חתם סופר' אומר שיש למודים הנלמדים ממלאכת המשכן: למשל: הארון הוא סמל לתלמיד חכם (יומא עב:) והיות שהארון שבור המידות היה, בא ללמד שעל תלמיד החכם להיות שפל ועניו ועליו להשלים ולתקן את מידותיו. זהו שנאמר **"אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ד' לַעֲשׂוֹת אֹתָם"**, לא רק שיהיו במשכן, אלא שגם אתם תעשו אותם. ע"י זה תזכו ל'**וְעָמְדוּ זְרִים וְרָעוּ צִאֲנָנִים**' (ישעיהו סא ה) ולא תצטרכו לעבוד בעצמכם (ברכות לה:), לכן נאמר בסמוך: **"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה.."** (שמות לה ב) שהמלאכה **"תיעשה"** ע"י אחרים ולא אנחנו נעשה אותה!

כעין זה אומר האדמו"ר מסאטמר ה'ייטב לב' על הפסוק: **"וְכָל חֶכֶם לֵב בָּכֶם.. וַיַּעֲשׂוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ד' "** (שמות לה י), **"כָּל חֶכֶם לֵב יָבִאוּ וַיַּעֲשׂוּ"** את אותם דברים שנצטוו במשכן והיכן יעשו? **"בָּכֶם"**, בתוכם.

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה.. קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַד' כָּל הָעֲשֵׂה בּוֹ מְלָאכָה יוֹמַת: לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם.." (שמות לה ב - ג)

מדוע מיד לאחר שדברה התורה על

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

ובישרות ולא התחכם עם א-לוקיו וקיים את ציווי ד' בלי חקירות ודרישות, לכן מידה כנגד מידה זכה שנכדו בצלאל קבל שכל דעת ותבונה.

"וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמַחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אֵל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלֶאכֶה לְתַרְוַמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּפְלֵא הָעַם מִהִבְיֵא" (שמות לו ו)

אומר 'בעל הטורים': ב' פעמים נאמר **"וַיִּפְלֵא"**, פעם אחת בפסוק שלפנינו ופעם נוספת: **"וַיִּפְלֵא הַגָּשָׁם"** (בראשית ח ב). זהו שדרשו (יומא עה.). **"שִׁירְדוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל אַבְנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת עִם הַמֶּן"** והביאום לנדבת המשכן. **"וַיִּפְלֵא הַגָּשָׁם"** פי' העננים שמביאים הגשם, כלומר כשכלו מלהביא האבנים הטובות, אז כלו ישראל **"מִהִבְיֵא"**.

ה'כלי יקר' (וכן המהרי"ל צינץ ב'מלוא העמר') מסבירים באופן אחר: אמרו חז"ל (תענית ח:): **אמר רבי יוחנן: 'אין הגשמים נעצרים אלא בשביל פוסקי צדקה בריבים'** (ואינם נותנים) ואין נותנין'. רמז לדבר **"וַיִּפְלֵא הָעַם מִהִבְיֵא"** שנמנע להביא את הצדקה שעליה התחייב, אז **"וַיִּפְלֵא הַגָּשָׁם"**.

"אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת..." (שמות לח כא)

אומר רש"י: **"הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן - שְׁנֵי פַעֲמִים רִמּוּ לְמַקְדָּשׁ שֶׁנִּתְמַשְׁכָּן בְּשְׁנֵי חוֹרְבָנָיו עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל"**.

אומר רבי זלמלה מוילנא: אם **"הַמִּשְׁכָּן"** נחשב כמשכון של עם ישראל, הרי גם למשכון יש זמן וצרכים להחזירו, **"עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ תִּשְׁכַּנּוּ לוֹ"** (שמות כב כה) ומדוע? **"כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ"** (דברים כד טו). האם יש לנו דבר שאנו נושאים אליו את נפשנו יותר מהמקדש? ואם כן מדוע ד' לא מחזיר לנו אותו? אך יש עוד תנאי בהשגת המשכון **"וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי תִנּוֹן אָנֹכִי"** (שמות כב כו), כלומר תנאי ראשון צריכים לצעוק. ד' מחכה שנצעק אליו. אם נעשה זאת, מובטח לנו ש**"וְשָׁמַעְתִּי כִּי תִנּוֹן אָנֹכִי"**. ■

מטווה לעגל, אך נחשב הדבר לחטא חמור כאילו הביאו זהב, כי המטווה יקר בעיניהן יותר מזהב, שהרי **'אֵין חֲכָמָה לְאִשָּׁה אֵלָּא בַּפֶּלֶךְ'**.

"כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר נָדַב לִבָּם אֶתֶם לְהִבְיֵא לְכָל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר צִוָּה ד' לַעֲשׂוֹת... הִבְיָאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל נְדָבָה לַד' " (שמות לה כט)

אומר ה'שער בת רבים': גם מי שלא היה לו זהב אלא רק נחושת ובכל זאת רצה בכל לבו לנדב זהב והצטער שאין לו אפשרות לעשות זאת. על כך אומר הפסוק, שאף עצם הרצון שלו נחשב כאילו הביא **"נְדָבָה לַד' "**, כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה.

ובאופן אחר הסביר ה'שער בת רבים': יש כאלו שלא תורמים לשם שמים, אלא לשם כבוד ולכן עושים זאת בפרהסיא ובפרסום רב. אבל מי שרוצה לתרום לשם שמים עושה זאת ללא פרסום ולכן במקרים רבים מוסר את תרומתו בידי אחרים, לבל תיחשף זהותו. **"כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר נָדַב לִבָּם"** וכל כונתם לשם שמים **"אֲשֶׁר צִוָּה ד' "** כיצד עשו זאת? ע"י בנייהם **"הִבְיָאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל נְדָבָה לַד' "**

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה.. רְאוּ קָרָא ד' בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה: וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱ-לֹקִים בְּחֲכָמָה בְּתוֹבָנָה וּבְדַעַת..." (שמות לה ל-לא)

מדוע זכה בצלאל לכל החכמה והתבונה והדעת?

אומר ה'משך חכמה': חור, סבו של בצלאל מסר את נפשו על קדוש ד'. הנהגת ד' היא מידה כנגד מידה. ואם כן, מה הקשר בין מותו של חור לחכמת בצלאל?

ידועים דברי היעב"ץ: שבגרוש ספרד דוקא פשוטי העם והתמימים שבהם היו אלה שמסרו נפשם על קדוש ד'. מי שנדרש לחקירות ודרישות בעניני אמונה והשגחה, לא תמיד הגיע למסקנות הנכונות. ולפי זה יש לומר שכיון שסבו של בצלאל - חור, נהג בתמימות

והואיל והאש נבראה רק במוצאי שבת, היה מקום לומר שמותר להדליק אש בשבת, כי השבת באה כיום מנוחה לששת הימים שקדמו לה. לכן הוצרכה התורה לצוות במפורש על איסור הבערת אש בשבת.

אומר ה'תורי זהב': בשבת אנשים שוהים זמן רב יותר בבית הכנסת, הם אינם ממהרים לעבודה ועיתותיהם בידיהם. יש זמן! וכיון שמשתהים עם הצבור, פותחים הבריות בדברי שיחה ותוך כך באים לדבר לשון הרע איש ברעהו וגורמים לאש המחלוקת לפרוץ. לכן אמרה התורה שדוקא ביום השבת, יש להזהר מאש המחלוקת **"בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם"**, דהיינו בכל מקומות ההתאספות ומושב הלצים שלכם...

"..אִשָּׁה חֲכָמַת לֵב בְּיַדֶּיהָ טוֹב..." (שמות לה כה)

אומרת הגמרא (יומא סו:): **'שאלה אשה חכמה את רבי אליעזר: "מאחר שמעשה העגל שוין, (עבודותיו שוות לאיסור' - רש"י) מפני מה אין מיתתן שוה"** ('שהיו בו שלש מיתות: סייף... מגיפה... מיתת הדרוקן...') - רש"י?)

השתמש רבי אליעזר מלהשיב לה ואמר: **'אֵין חֲכָמָה לְאִשָּׁה אֵלָּא בַּפֶּלֶךְ'**.

מסביר ה'חתם סופר': רבי אליעזר השיב לה תשובה על ההבדלים בין החוטאים, שנענשו על כך בשלש מיתות שונות. אלא שהיא הוסיפה ושאלה את שאלת הרמב"ם מה שייך דין סייף לחטא עבודה זרה?

ואמנם, הרמב"ם מתרץ שדנו אותם כמו 'עיר הנדחת' שדינה סייף **'וכן אנשי עיר הנדחת מיתתן בסייף'**. ועל כך היא תמהה: "הלא דין 'עיר הנדחת' מתקיים רק אם רוב העיר הודחו, אבל הרי הנשים לא חטאו בעגל ונמצא שיש חצי חטאו וחצי שלא חטאו ואם כן אי אפשר לומר שיתקיים כאן דין של עיר הנדחת!"

ועל כך ענה רבי אליעזר: **'אֵין חֲכָמָה לְאִשָּׁה אֵלָּא בַּפֶּלֶךְ'**. כלומר, הנשים כן חטאו בעגל! מעשה המשכון בא לכפר על חטא העגל ובמשכון נאמר כי הנשים הביאו מטווה, מכאן שבמעשה העגל הנשים אמנם לא הביאו זהב, אבל טוו

"וַיְבִיֹם הַשְּׁבִיעִי יְהִי לָכֶם קִדְשׁ..."

»»» המשך מעמ' 1

ברא את העולם בששה ימים ובשביעי שבת.

'החפץ חיים' בספרו 'שמירת הלשון' פוסק שאין לשון הרע על רשעים אפיקורסים ועל מחללי שבת, אלא מצוה לספר ולפרסם את מעשיהם כדי שיתרחקו מהם. וזו מצוה. אם לא לומדים גם שמירת הלשון, אז לא יודעים ממה להשמר וממה לא, נשמרים ממה שמותר ומתירים מה שאסור.

בהקדמה לחלק ג' על הלכות שבת ב'משנה ברורה' אומר 'החפץ חיים' רב מדהים ומצוה לפרסם זאת בכל מקום לבקשתו: כל מצוה ומצוה היא כנגד אחד מן האברים שבגוף. השבת היא כנגד הלב. אדם שיזכה לקום בתחית המתים, נניח שלא הניח תפילין הוא יקום בלי יד. אבל אפילו אם אדם יקיים את כל המצוות ושבת לא קיים, הוא לא יקום בתחית המתים. בלי לב א"א לקום וכיון ששבת היא כנגד הלב אדם שלא שומר שבת ר"ל מאבד הכל. מי שלא שומר את השבת ר"ל אפי' שהוא 'צדיק', ירא שמים, אוהב את הבריות, אוהב את הקב"ה, מחלק צדקות, עושה כל דבר טוב, אבל אין לו שבת ר"ל, להגיע לחיי העוה"ב תהיה לו בעיה.

אומרים בהבדלה: 'המבדיל בין קדש לחול בין אור לחשך בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה'. כשם שיש הבדל 'בין אור לחשך', ככה יש הבדל 'בין ישראל לעמים'. יהודי בלי קיום המצוות הינו ככלל רשעי ישראל אבל מחלל שבת בפרהסיא דינו כמו גוי.

אומר הרמב"ם: 'השבת ועבודת כוכבים ומזלות כל אחת משתיהן שקולה כנגד שאר כל מצות התורה. והשבת היא האות שבין הקב"ה ובינינו לעולם. לפיכך כל העובר על שאר המצות, הרי הוא ככלל רשעי ישראל, אבל מחלל שבת בפרהסיא, הרי הוא כעובד עבודת כוכבים ומזלות ושניהם כעובדי כוכבים ומזלות לכל דבריהם. לפיכך משבח הנביא ואומר: 'אֲשֶׁרִי אָנוּשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וְכִן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שֶׁבֶת מַחֲלָלוּ...'. (ישעיה פרק נו) וכל השומר את השבת כהלכתה ומכבדה ומענגה כפי כחו, כבר מפורש בקבלה שכרו בעולם הזה, יתר על השכר בצפון העולם הבא שנאמר: "אִזּוֹ תִתְעַנֵּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיהָ עַל בְּמוֹתַי אֲרִץ וְהֶאֱכַלְתִּיהָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי ה' דִּבֶּר" (ישעיה פרק נח) (הרמב"ם הלכות

שבת ממה? מאמירה. לכן כל יהודי צריך להזהר בשבת שלא יהיה דבורו כחול. אפי' אמירת "שבת שלום" בקושי התירו. ר' שמעון בר יוחאי העיר לאמו, כשהיתה מרבה לדבר בשבת שיש להשמר אפי' מדבור. "וְקָרְאתָ לְשֶׁבֶת עֲנֵג לְקִדְוֹשׁ" (ישעיה נח יג). פירושו לקרוא וללמוד חוץ מלשיר ולאכול עם כל המשפחה. צריך ללמוד כדי לדעת וללמד גם לאחרים. למשל: אשה הלוקחת סמרטוט לח ומגנבת את השלחן יפה, עוברת על אסור סחיטה. לאכול חזיר ביום כפור זה פחות חמור מלסחוט סמרטוט במזיד בשבת.

סחיטה בשבת זו מלאכה ואיסור כמו לנסוע בשבת. מה לי אם אתה מדליק אש בשבת שזה אסור? מה לי אם אתה בורר בשבת שזה אסור. אסור למיין את הסכו"ם, כי זו ברירה. כמו"כ אסור לברור בגדים, אסור לברור ספרים. אנשים שלא לומדים לא יודעים והם חושבים שזה בסדר. צריך ללמוד את דיני השבת, אחרת אנשים אוספים כל שבת עבירות.

פוסקי הדורות הכינו לנו את השלחן ערוך' כשהכל ערוך ומוכן, מה מותר ומה אסור. אם לא נשב ונלמד, איך נדע? לכן צריך ליסד בכל מקום ומקום שעורים בהלכות שבת שהרי פרטי הדינים רבים ומי שלא לומד לא יכול שלא להכשל בחלולי שבת.

מתנת השבת

הקב"ה אומר למשה רבנו (שבת י:): משה, 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם' את ערכה של השבת שלא ימכרו אותה בזול, 'אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן: "כל המשמר שבת כהלכתה אפי' עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו' (שבת קיה): כלומר אם אדם עבר עבירות כמו דור אנוש שעבדו ע"ז שבעים שנה ושומר שבת כהלכתה, מוחלים לו על 70 שנה של עונות. זה כחה של השבת.

כתוב: 'לְקָרְאתָ שֶׁבֶת לָכֹו וְנִלְכָה, כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה' ('לכה דודי'), "וַיְבָרֶךְ אֱ-לֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ" (בראשית ב ג), במה ברכו? במן.

הקב"ה נותן שפע ופרנסה בזכות השבת, כל הברכה של ששת הימים הבאים תלויה ביום השבת ואם אדם עובד כל השבוע כדי לקדש לשמוח ולענג את השבת, יוצא שכל ששת ימי המעשה קודשו על ידו.

ודע, כי ה' 'יהב לך עצה למקני נכסין' - הקב"ה יתן לך עצה לקנות נכסים בזכות שמירת השבת הקדושה במעשה באמירה ובמחשבה. ■

שבת פרק ל הלכה טו). אבל אנחנו נשתבשנו ואיננו יודעים מה המצב בנוגע לחלול שבת. חנויות, קניונים ומרכזי קניות נפתחים וצבור שומרי התורה והמצוות שותק. צריכים לדעת דבר אחד: במאזן של כלל ישראל מתרבות החובות של עמ"י בגלל מחללי שבת. יתירה מזאת, אם לא מוכיחים אותם בדרכי נועם ומסבירים להם ורבים גם יסגרו את החנויות אם ידברו אליהם יפה כידוע, אז גם אלה שהיו צריכים להוכיחם ולא הוכיחו יתבעו על כך. אדם חרדי יכול להגיע לשמים ויגידו לו שהוא חילל שבת והוא יגיד: "אני מעולם לא הייתי מחלל שבת" ואנשים שמכירים אותו יעידו שמעולם לא חילל שבת. אך יגידו לו: "נכון אתה עצמך לא חללת, אבל בזה שלא הוכחת את השכן ואת הידיד שלך שיכולת להגיד להם ולא אמרת מאומה והנחת אותם ככשלונם, הרי זה כאילו אתה עצמך חללת שבת".

ודבר זה נכון בכל המצוות שיש בידו של האדם להוכיח ואינו מוכיח, כל שיש בידו לעשות ואינו עושה נתפס בעוון שנאמר: "הוֹכַחְתָּ תוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ וְלֹא תֵשָׂא עֲלֵיו חֶטְאָ" (ויקרא יט יז).

הלכות שבת - להתחזק ולחזק

קדושת השבת גדולה מקדושת בית המקדש, שהרי הקב"ה ציוה את בני": "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכְכֶם" (שמות כה ח) הוא ציוה שיבנו ביהמ"ק ובבית המקדש היו 39 מלאכות המנויות בפרק שביעי במסכת שבת וכשהגיע יום שבת הורה הקב"ה למשה רבנו להפסיק את העבודה. מכאן שקדושת שבת גדולה מקדושת בית המקדש. רבים האנשים החושבים שרק אלה שנוסעים בשבת, דורסים את התורה. התורה צוותה לא לחלל שבת והוא מצפצף בצפצפת המכונית. אבל האם אנחנו, אלו שנחשבים כשומרי שבת, באמת שומרים עליה כהלכתה?

ששת ימים הקב"ה עשה מלאכה ובשביעי שבת. מה היתה המלאכה של הקב"ה? "וַיֵּאמֶר אֱ-לֹקִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר" (בראשית א ג) "וַיֵּאמֶר אֱ-לֹקִים יְקוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וַתִּרְאֶה הַיַּבְשָׁה...". (שם פסוק ט). "וַיֵּאמֶר וַיֵּאמֶר". 'בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם' (מסכת אבות ה משנה א), כל הבריאה היתה באמירה, "כי הוא אָמַר וַיְהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמַד" (תהלים לג ט) וביום השביעי הוא

שבת פרשת צו י' ניסן

סופ"ט 'שבת הגדול' בנינו

להזמנות: 03-6777779
בין השעות 9:00-15:00
בימים א'-ה'

6-8/04/2006
מיום חמישי עד מוצאי שבת
אפשר עד יום א'

יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת שלום בן מרים	לחזרה בתשובה הצלחה בעסק ושלום בית יהושע בן ויקטוריה	להצלחה וחזרה בתשובה קדוש אברהם בן ז'קלין קדוש קארין בת ז'קלין		
לבריאות ונחת רוח דוד בן לאה	בריאות ופרנסה יוסף בן סימה זרע בר קימא מיכל בת חוה	לרפואה פרנסה ואריכות ימים סימה בת עליזה	להצלחה ורפואה שלמה משה אהרון, דוד מאיר בני פנינה	להצלחה ורפואה שלמה מנחם בן רחל
לכל הישועות טוהר בת זהבית זוהרה	שיגדל בתורה ויראת שמים ובריאות אושר בן זהבית זוהרה	לבריאות פרנסה טובה וחזרה בתשובה ניסים בן תמר זהבית זוהרה בת אסתר	לעילוי נשמת ביטון אליעזר בן ניסים	לעילוי נשמת יוסף בן חוה עליזה בת שושנה
לרפואה שלמה וזוג הגון מימון מיכאל בן תמר	רפואה שלמה לחיים בן יקוט	רפואה שלמה ואריכות ימים לתמר בת אסתר	לזוג הגון מירב בת חנה	לרפואה שלמה בריאות ואריכות ימים חנה בת עליזה
לשמחה ובריאות חלפו אלפונסו בן דינה	לבריאות מאיר בן מירלה	לפרנסה ונחת רוח זורה בת ג'אמהא	לרפואה שלמה לאמיל בן דינה	לחזרה בתשובה לעם ישראל
לרפואה שלמה ויאלה בת גזאלה	לשמחה במשפחה דויד בן ברוסקה	ללידה קלה ג'אמה בת רווטה	לברכה במשפחה רחמי בן מרים	לזוג הגון ורפואה שלמה לאליהו בן תמר
רפואה שלמה לאילנה בת חוה	רפואה שלמה לאתי בת חוה דוד בן אברהם	הצלחה בריאות ופרנסה לאברהם בן אתי ולירה קלה למורן בת אילנה	לזוג הגון וחזרה בתשובה קדוש רבקה בת ז'קלין	לרפואה, פרנסה ואריכות ימים סימה בת עליזה

פסח עם "אוצרות חיים"
במלון נאות מדבר
בבאר שבע

ימים רביעי ו"ד - רביעי כ"א 12-19/3/06

בהשתתפות

- הרב ישראל נח ברגר שליט"א
- הרב מנחם שטיין שליט"א
- הרב אברהם ברוך שליט"א
- הרב יורם כהן שליט"א
- הפיטון דוד שלמה שירו הי"ו ועוד...

לנשים

- הרבנית שושנה מלול תחי'
- חני ששון
- דוד החקין
- סטנדאפיסט שמעון פרץ הי"ו
- הפיטון דוד שלמה שירו

הזמרים

- אביעד גיל בלהיטיו החדשים
- משיח אביבי בהופעה מרהיבה
- פעילות עניפה לילדים
- ברכת שחיה בשעות נפרדות
- טיולים
- שתייה חמה וקרה חופשית
- ממתקים והפתעות לילדים

לפרטים: אוצרות חיים רח' התקוה 73 ת"א
050-3131740, 03-6880091

מתחברים... עם הרב

אמנון יצחק שליט"א

ביום שלישי 29/03/06 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

ביום ראשון 26/03/06 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

מתנ"ס קהילתי מעלה אדומים ליד הברכה

היכל התרבות רמלה רח' ויצמן 9

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

WWW.SHOFAR.NET

שירותי כח אדם וסיעוד

- עובדים זרים מכל העולם
- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי
- מטפלים למשך 24 שעות - אפשרי ללא לינה
- מענה מידי לכל פניה

בשייון משרד העבודה והרווחה

1-700-704-204 פקס: 08-9356686 ני"ד: 050-8779779 רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548 raz2004@bezeqint.net

מסחר ממונף ללא עמלות 24 שעות ביממה
הצטרף לפינוטק ותהנה ממערכת מסחר משוכללת ופשוטה להפעלה

חוזים עתידיים על מדדי המניות
ישראל 25, ארה"ב 100, גרמניה 30, צרפת 40 ואנגליה 100

COMMODITIES - סחורות
זהב, כסף, נפט

FOREX - מטבעות
סטרלינג/יין אירו/דולר דולר/יין סטרלינג/דולר
דולר/פרנק שוויצרי דולר/שקל דולר אמריקאי ועוד...

OPTION VANILLA - אופציות מט"ח
אירו/דולר דולר/יין סטרלינג/דולר

פינוטק - שוק ההון הפרטי שלך

חייג עכשיו: 2021 *

www.Finotec.com